

PETER MEGYEŠI

Periphery, Boundaries and Moments of Crossing Over: Notes on the Work of Michal Machciník

Michal Machciník (b. 1989), even in his thesis work undertaken in 2015 in the Studio of 3D Creativity at Košice's Faculty of Arts, has always focused on untraditional topics and applying unusual creative principles, which now characterize his current sculpture work. This is dominated by gathering materials in the forest space, putting them together in a variety of ways to make objects of ambiguous meanings and challenging aesthetics. *Channel of Messages from the Edge of the Society / Kanál správ z okraja spoločnosti* (2012– 2016) is a series of works documenting forest graffiti – texts, signs and symbols, inscribed in tree bark. What they have to say reflects a wide scale of human experience, from love notes, banalities and vulgarisms to political slogans and music fan messages. *Reliefs for Latour / Reliéf pre Latoura* (2018) are found artefacts and natural materials combined with historical technical drawings and classroom graphic schemes, creating wholes that are aesthetically surprising and semantically provocative. *Tribute to the Woodpecker: cast of woodpecker hole / Pocta ďatľovi: odliatok dutiny vytvorenej ďatľom* (2014 – 2020) is a capturing and making visible of outwardly undetectable remnants of the natural activities of woodpeckers, left in the hollows of tree trunks. In his latest *Wunderkammer / Kabinet kuriozít* he built an assortment of objects combining found natural materials, animal taxidermy, technical components and other human creations. The ensemble comprises a disquieting aggregate, whose ambiguous taxonomy evokes a speculative look at the world evocative of pre-modern science, as represented in cabinets of curiosities (Kunstkammer/Wunderkammer). Whereas these pre-museum expositions during the Renaissance had the intention of grasp the world in a microcosm, or to present a "theatre of the world" through this collection, in Michal Machciník's work it is a way of reconsidering categories that we had – obviously too soon – considered settled once and for all.

Mgr. Peter Megyeši, PhD, (* 1985) graduated in Art History and Theory from the Philosophical Faculty of Trnava University in Trnava (2011). He completed a research fellowship at the Philosophical Faculty of Charles University in Prague (2010/2011) and at the Philosophical Faculty of Masaryk University in Brno (2013). He completed his doctoral studies (PhD) at the Department of Art History and Theory at Trnava University in Trnava with a dissertation dedicated to significant layers of the medieval iconography of St. Christopher (2014). He is particularly interested in medieval art, contemporary art and interpretation issues. Since 2014, he has been lecturing at the Department of Theory and History of the Faculty of Arts at the Technical University in Košice.

peter.megy@gmail.com

Michal Machciník: Svoradov priestor, 2015, borovicové drevo 37 ks., kovové vane, 300 x 500 x 510 cm / Shelter of hermit Svorad, 2015, pine wood 37 pieces, iron bathtubs, 300 x 500 x 510 cm

PETER MEGYEŠI

Periférie, hranice a momenty prechodu: Poznámky k tvorbe Michala Machciníka

Michal Machciník sa už v diplomovej práci, realizovanej v roku 2015 v Ateliéri slobodnej kreativity 3D na košickej Fakulte umení, venoval netradičným témam a uplatňoval nezvyčajné tvorivé princípy, ktoré charakterizujú i jeho aktuálnu sochársku tvorbu. Do súčasného slovenského sochárstva priniesol v prácach *Svoradov priester* a *Pustovník Svorad* dlhodobu obchádzané sakrálné námety a zároveň v aktuálnom umeleckom prevedení nadviazal na domácu ikonografickú tradíciu. Obe sochárske realizácie pracovali s hagiografiou a ikonografiou sv. Svorada, benediktínskeho mnícha z 11. storočia, ktorý žil asketickým životom pustovníka. Tradičné atribúty, ktoré definujú svätcovu dobrovoľne zvolenú a prežívanú trýzeň a obmedzovanie, sa v Machciníkovej interpretácii stávajú prostriedkom sugestívnych sochárskych diel, v ktorých premýšľa obojstranný a dynamický vzťah človeka a priestoru, teda spôsoby, ako človek ovplyvňuje a dotvára priestor podľa svojich špecifických potrieb, predstáv a túžob, ale tiež ako samotný priestor pôsobí na človeka a formuje ho. Komplikované vzťahy medzi človekom a miestom sú v diele Michala Machciníka kľúčové a ich dôkladné preskúmavanie sa vinie celou jeho doterajšou tvorbou. Autorov záujem tak smeruje najmä k situáciám, kde sa pomer človeka k okolitému prostrediu vyjavuje v radikálnych formách, ako je to napríklad pri postavách askétov a biblických postáv. Príkladom je socha *Šimon Stylita* (2018) zobrazujúca svätca, ktorý svoj životný priestor minimalizoval na plošinu na vztyčenom stĺpe, a socha *Jonáš a veľryba* (2017) spracovávala známy starozákonný príbeh.

Dôležitými miestami, kde Michal Machciník vzťahy človeka a špecifického priestoru odhaľuje, zaznamenáva a následne vo svojej tvorbe aj interpretuje, sú mestské periferie a lesy. Keďže sa tu stretáva urbánny a prírodný priestor, predstavujú pre autora z viacerých hľadísk potenciál analyzovať hraničné situácie a momenty prechodu – náhodne zanechané, odhodené či stratené umelé materiály postupne pohlcuje príroda a lesy zase ustupujú pred rozrastajúcimi sa okrajmi miest. Na hranici bežných emócií a často za hranicou toho, čo je väčšinovou spoločnosťou považované za prijateľné, sú i mnohé zo záznamov, ktoré v lesoch po sebe zanechávajú ich návštevníci. A ako sochár vyznával, že intenzita a emočná vypätosť intímnych správ a zvolaní v podobe graffiti rastie s prechodom do hlbok lesa. I samotné objekty, ktoré Machciník v lese nachádza a následne pretvára, majú hraničnú definíciu a často hybridnú povahu – medzi prírodninou a artefaktom, medzi sakrálnym, profánnym, banálnym a vulgárnym, medzi vandalizmom, kutilstvom a umeleckým dielom. Z týchto pozorovaní, zberov a transformácií vytvára sériu objektov *Hlavy z lesa* (2016 – 2018), ktoré svojou surrealistickou estetikou a objavnými kombináciami predmetov a materiálov pripomenu diela Jana Švankmajera či Františka Skálu.

Z lesného prostredia pochádza i séria *Kanál správ z okraja spoločnosti* (2012 – 2016), ktorá dokumentuje lesné graffiti – texty, znaky a symboly vyryté do kôry stromov. Ich posolstvo odráža širokú škálu ľudského prežívania, od milostných odkazov, banalít, vulgárnych komentárov cez politické heslá až po odkazy hudobných fanúšikov. Machciník tu opäť zaznamenáva vzájomný vzťah človeka a prostredia. Návštevníci spontánne reagujú na prostredie lesa, ktoré im poskytuje úkryt, pocit anonymity a možnosť slobodne sa prejaviť, pričom demonštrujú potrebu zanechať o svojom pobyte stopu. Agresívne ľudské zásahy, ktoré sú vo forme rán do stromov vytvorené predovšetkým nožmi a sekerami, sa však v lese postupne procesom hojenia zacelujú a strácajú.

V lesnom prostredí vznikol i cyklus *Pocta ďatľovi: odliatok dutiny vytvorenej ďatľom* (2014 – 2020) zachytávajúci a zviditeľňujúci navonok nepostrehnuteľné stopy po prirodzených aktivitách ďatľov,

Michal Machciník: *Šimon Stylita*, 2018, kov, polyesterová živica, kameň, 228 x 31 x 30 cm / *Simeon Stylites*, 2018, metal, polyester resin, stone, 228 x 31 x 30 cm. Foto: Haruiko Okabe

ktoré vytvárajú v kmeňoch dutiny. Machciník vyvinul autorskú techniku a tieto vnútorné priestory vylieva polyuretánovou penou a epoxidovou živcou, aby sochársky zachytil krehké priestory, ktoré by inak ostali neviditeľné, a výsledné objekty prezentuje v galerijnom prostredí ako muzeálne artefakty či vzácné prírodniny z historického kabinetu kuriozít. Obdobne, teda odliatkom stopy po prirodzenom správaní zvierata, získal autor i sadrovú formu lesného ležoviska diviaka lesného (2011).

Zberu podkladov v priestore lesa ako východiskovej umeleckej stratégie ostáva Michal Machciník verný i v jeho najnovších vystavených prácach *Reliéfy pre Latoura* (2018). V nich kombinuje nájdené artefakty a prírodniny s historickými technickými nákresemi a pedagogickými grafickými schémami do esteticky prekvapujúcich a sémanticky provokujúcich celkov. Tieto objekty a reliéfy sú autorskou poctou a vizuálnym komentárom k dielu francúzskeho filozofa, antropológa a sociológa Bruna Latoura, ktorý svojou prácou reinterpretoval a spochybnil zaužívané rozlíšenie medzi ľudským a neľudským, prírodou a spoločnosťou, modernou a predchádzajúcim obdobím.

Týmto smerom sa uberá i aktuálna tvorba Michala Machciníka – v rámci doteraz verejne neprezentovaného súboru vytvára kolekciu objektov, ktoré kombinujú nájdené prírodniny, zvieracie preparáty, technické komponenty a iné ľudské výtvy. Súbor vytvára znepokojujúci celok, ktorý svojou nejednoznačnou taxonómiou evokuje špekulatívne nazeranie na svet charakterizujúce predmodernú vedu a zviditeľnené v zbierkach typu kabinetov kuriozít (Kunstkammer/Wunderkammer). Pokiaľ tieto predmuzeálne renesančné expozície mali ambíciu uchopiť svet v podobe mikrokozmu, alebo predstaviť zbierkou „divadlo sveta“, tak v prípade umeleckej stratégie Michala Machciníka ide o spôsob, ako dnes znova premyslieť kategórie, ktoré sme – zjavne predčasne – považovali za jednoznačné a definitívne uzatvorené.

Text vznikol v rámci grantu APVV-19-0522 „Tvorba a kritika hodnôt v súčasnom umení (výtvarné umenie, divadlo, film)“ riešeného Centrom vied o umení SAV v Bratislave.

Mgr. Peter Megyeši, PhD. (1985), vyštudoval dejiny a teóriu umenia na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave (2011). Absolvoval študijné pobyty na FF UK v Prahe (2010/2011) a na FF MU v Brne (2013). Doktorandské štúdium ukončil na Katedre dejín a teórie umenia TU v Trnave dizertačnou prácou venovanou významovým vrstvám stredovekej ikonografie sv. Krištofa (2014). Pracuje ako odborný asistent na Katedre teórie a dejín umenia Fakulty umení Technickej univerzity v Košiciach a vedecký pracovník v Ústave dejín umenia SAV v Bratislave.
peter.megy@gmail.com

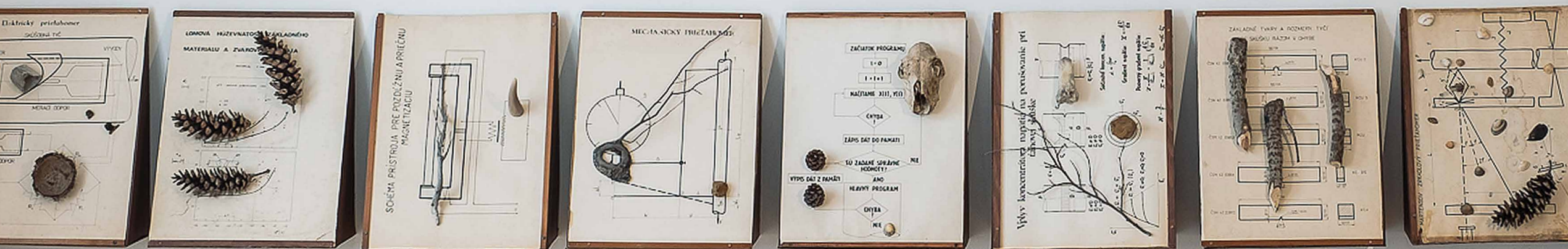
Michal Machciník: Jonas a veľryba, 2017, epoxidová živica, 117,5 x 48 x 32 cm / Jonas and the Whale, 2017, epoxy resin, 117,5 x 48 x 32 cm

Michal Machcinik: Ploskohlavec, 2018, drevo, kost, lebka, plast / Pit viper, 2018, wood, bone, skull, plastic

Michal Machcinik: Svet z tela morskej obludy drevo, 2018, drevokazná huba, plast, sklo / The world from the body of the sea monster, 2018, wood, wood-decay fungi, plastic, glass

Pohľad do výstavných priestorov výstavy Telo, forma a gesto. Na stene súbor diel Michala Machciníka: Reliéf pre Latoura, 2018. Východoslovenská galéria, 6. 6. 2020 – 31. 1. 2021, kurátor: Miroslav Kleban. Foto: Ondrej Rychnavský

